

Διάλεξη 2^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

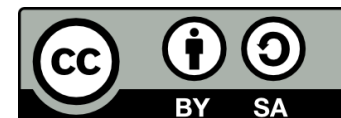

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

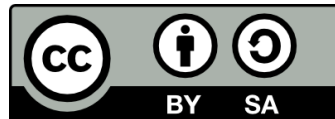

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Το νομικό καθεστώς των θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ιταλία

Σκοποί ενότητας

1. Η μελέτη του νομικού καθεστώτος των θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ιταλία

Εισαγωγή

- Συνέχεια με το κεφάλαιο για το νομικό καθεστώς θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ιταλία από το άρθρο του Silvio Ferrari για το κράτος και θρησκευόμενα στην Ιταλία (Ferrari, 2007: 265-269)
- «Οποιαδήποτε ομάδα με θρησκευτικούς σκοπούς μπορεί να ιδρυθεί χωρίς την ανάγκη οποιασδήποτε άδεια ή προηγούμενης καταχώρησης και μπορεί να λειτουργεί στο πλαίσιο του ιταλικού νομικού συστήματος» (Ferrari, 2007: 265)
- Μόνο όριο είναι η προστασία της δημόσιας τάξης και των χρηστών ηθών.

Μορφές νομικής προσωπικότητας

Από το ιταλικό δίκαιο προβλέπονται οι εξής μορφές νομικής προσωπικότητας:

- i. Μη αστικές εταιρίες
- ii. Αναγνωρισμένα σωματεία
- iii. Νομική προσωπικότητα ιδιωτικού δικαίου:
 - i. μέσω καταχώρησης στη νομαρχία
 - ii. μέσω του α. 2 της συνθήκης εμπορίου, φιλίας και ναυτιλίας με τις ΗΠΑ που συνάφθηκε το 1948

Νόμος 1159/1929

- «Για θρησκευτικές ομάδες υπάρχει δυνατότητα, της οποίας κάναν χρήση μουσουλμάνοι, μορμόνοι, μάρτυρες Ιεχωβά, να αποκτήσουν νομική προσωπικότητα για τους οργανισμούς τους βάση του νόμου 1159/1929 που διέπει το καθεστώς των καταχωρημένων θρησκευμάτων στην Ιταλία.
- Αυτός ο νόμος καθιερώνει ίση μεταχείριση θρησκευτικών σκοπών με κοινωνικής πρόνοιας και εκπαίδευση εισάγει σημαντικά φορολογικά προνόμια και υποβάλλει τις ομάδες με θρησκευτικούς σκοπούς στον έλεγχο της κυβέρνησης και οι κρατικές αρχές μπορούν να αντικαθιστούν τα ΔΣ των σωματείων με κρατικό επίτροπο και να ακυρώνουν τις αποφάσεις τους
- Είναι νόμος με μεγάλη σημασία επειδή επιβεβαιώνει τη θρησκευτική φύση της αναγνωρισμένης ομάδας και αποτελεί de facto προϋπόθεση για αίτηση για σύναψη συμφωνίας με κράτος σύμφωνα με α.8, § 3 του συντάγματος.» (Ferrari 2007: 266)

Το καθεστώς της καθολικής εκκλησίας

Η καθολική εκκλησία έχει νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου. Δε συγκρίνεται με τους οργανισμούς που αποτελούν μέρος της οργάνωσης του δημοσίου, παρά μόνο με αλλοδαπά κράτη που είναι ΝΠΔΔ στο ιταλικό δίκαιο.

Το πρόβλημα του ορισμού του Θρησκεύματος

- Με βάση το νόμο 1159/1929 μόνο οι οργανισμοί των θρησκευμάτων μπορούν να αποκτήσουν νομική ικανότητα (1159/1929) και μόνο τα θρησκεύματα μπορούν (α.8 συντάγματος) να συνάψουν συμφωνίες με το κράτος.
- Τίθεται το ζήτημα του ορισμού του όρου θρήσκευμα. Υπάρχει πλήρης απουσία νομοθετικού ορισμού στην Ιταλία
- Στη νομική θεωρία υπάρχει η πλευρά που λέει ότι το κράτος είναι αναρμόδιο και άρα υπερισχύει ο αυτοκαθορισμός των πιστών . Αν θεωρούνται θρήσκευμα τότε οι αρχές δεσμεύονται να το αποδεχθούν. Όμως μερικές αποφάσεις του συνταγματικού δικαστηρίου κινούνται σε διαφορετική κατεύθυνση: ότι ο όρος θρήσκευμα πρέπει να έχει αντικειμενική και όχι υποκειμενική βάση.

Το πρόβλημα του ορισμού του Θρησκεύματος (2)

- Άλλη ομάδα θεωρίας έκανε μια προσπάθεια συγκέντρωσης γνωρισμάτων που πρέπει να πληρεί μια ομάδα ώστε να ταξινομηθεί ως θρήσκευμα

πίστη σε μια υπερβατική πραγματικότητα που είναι σε θέση να απαντά σε θεμελιώδη ζητήματα ως προς την ύπαρξη των ανθρώπων και των πραγμάτων, να προσφέρει ηθικό κώδικα και να δημιουργεί υπαρξιακή αλληλεξάρτηση των πιστών που εκδηλώνουν την πίστη μεταξύ άλλων με τη μορφή της λατρείας και η ύπαρξη οργάνωσης όσο μικρή και αν είναι

- Εκτός των τριών θρησκειών αβρααμικής προέλευσης (εβραϊσμός, χριστιανισμός, ισλάμ), πολλές θρησκείες ανατολίτικης καταγωγής ανταποκρίνονται σε αυτό το πρότυπο ενώ παραψυχολογικές, αποκρυφιστικές και πνευματιστικές αποκλείονται με αυτό τον ορισμό. Μερικά από τα νέα θρησκευτικά κινήματα όπως η εκκλησία σαϊεντολογίας είναι αντιφατικές περιπτώσεις (Ferrari 2007, 267-268)

Σχολιασμός

Σχολιασμός των σημαντικότερων σημείων αυτού του κεφαλαίου:

- Η ίδρυση θρησκευτικών ομάδων στην Ιταλία είναι ελεύθερη
- Η ύπαρξη και λειτουργία είναι ελεύθερη με όριο δημόσια τάξη και χρηστά ήθη (συμφωνία με διεθνείς κανόνες)
- Για να αναπτυχθούν δραστηριότητες μπορούν να επιλέγουν μεταξύ των διαφόρων τύπων διαθέσιμων νομικής προσωπικότητας από το ιταλικό δίκαιο, ο τελευταίος αφορά μόνο τα θρησκευόμενα (θρησκευτική νομική προσωπικότητα)
- Μια αντίστοιχη συνθήκη φιλίας εμπορίου και ναυτιλίας με ΗΠΑ υπάρχει και με την Ελλάδα. Σε Ιταλία και Ελλάδα αυτή η συνθήκη αξιοποιείται από μάρτυρες Ιεχωβά για να έχει η βιβλική και φυλλαδική εταιρία σκοπιά, ο κεντρικός τους οργανισμός που έχει έδρα τις ΗΠΑ, νομική προσωπικότητα σύμφωνα με αυτό το άρθρο 2 της συνθήκης.
- Η απόκτηση νομικής προσωπικότητας με βάση το ν.1159/1929 επιβεβαιώνει τη θρησκευτική φύση της ομάδας που αποκτά νομική προσωπικότητα με βάση αυτό τον νόμο.

Τα 11 θρησκευάματα που έχουν συνάψει συμφωνία

1. Tavola Valdese, προτεσταντικό θρήσκευμα στην Ιταλία.
 2. Συνελεύσεις του Θεού στην Ιταλία
 3. Ένωση των αντβεντιστικών χριστιανικών εκκλησιών της 7ης ημέρας.
 4. Ένωση εβραϊκών κοινοτήτων στην Ιταλία.
 5. Ένωση βαπτιστικής ευαγγελικής χριστιανικής εκκλησίας της Ιταλίας.
 6. Ευαγγελική λουθηρανική εκκλησία στην Ιταλία.
 7. Ιερά ορθόδοξη αρχιεπισκοπή Ιταλίας και εξαρχία νότιας Ευρώπης.
 8. Εκκλησία του Ιησού Χριστού των αγίων των τελευταίων ημερών.
 9. Αποστολική εκκλησία στην Ιταλία.
 10. Ιταλική βουδιστική ένωση.
 11. Ιταλική ινδουιστική ένωση.
- Επίσης με το χριστιανική κοινότητα των μαρτύρων του Ιεχωβά, αλλά εκκρεμεί η έγκριση από το κοινοβούλιο

Για το νομικό ορισμό της θρησκείας

- Η σύναψη συμφωνίας θέτει το πρόβλημα της ύπαρξης ενός ορισμού για τα θρησκευόμενα, όπου υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις στη νομική θεωρία.
- Είναι γεγονός ότι στις ευρωπαϊκές χώρες είναι πενιχρή η έρευνα και τα αποτελέσματα στο ζήτημα αυτό. Θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μοντέλο για τη συνέχιση αυτής της έρευνας η προηγούμενη και ερευνητική δραστηριότητα που έχει υπάρξει στις ΗΠΑ, όπου υπάρχει εκτεταμένη θεωρία και νομολογία που διερευνά το νομικό ορισμό της θρησκείας.
- Έχουν διατυπωθεί 3 είδη νομικών ορισμών της θρησκείας:
 1. αντικειμενικοί
 2. υποκειμενικοί
 3. αναλογικοί
- ❑ Επικρατέστεροι είναι οι αναλογικοί καθώς με ορθό τρόπο δεν προκαλούν θρησκευτικές διακρίσεις.

Όρια του ορισμού και νέα θρησκευτικά κινήματα

- Ο αποκλεισμός από τη θρησκεία των αποκρυφιστικών οργανισμών (πχ εκκλησία του σατανά) δε συνάδει με ένα νομικό ορισμό της θρησκείας, όπως αυτόν που αναφέρει ο καθηγητής Ferrari, γιατί για τους σατανιστές ο σατανάς είναι θεός / υπερβατική πραγματικότητα, άρα εμπίπτει στο νομικό ορισμό.
- Τα νέα θρησκευτικά κινήματα (πχ σαϊεντολογία) αποτελεί οριακή περίπτωση γιατί αυτό που προέχει είναι ο ορισμός να μην προκαλεί διακρίσεις.

Νομικοί και πολιτικοί όροι

- Αν μια ομάδα αποκαλείται θρησκευτική:
 1. είτε είναι όντως θρησκευτική
 2. είτε δεν είναι, άρα είναι ψευδοθρησκεία
- Άρα οι όροι σέχτα, νέα θρησκευτικά κινήματα δεν έχουν νομικό περιεχόμενο αλλά είναι πολιτικοί όροι και χρωματίζουν με ένα αρνητικό περιεχόμενο.
- Ο νομικός ορισμός δεν αφορά την απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων ελευθερίας της θρησκείας αλλά μόνο τη νομική αναγνώριση από τα κράτη και άρα παροχή προνομίων σε αυτά.

Βιβλιογραφία

1. Silvio Ferrari, Κράτος και Θρησκευάματα στην Ιταλία στο Gerhard Robbers (επιμέλεια) (2007), μτφρ. Κυριάκος Κυριαζόπουλος, Κράτη και Θρησκευάματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 259-283
2. [Ιταλικό σύνταγμα](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

